

was binnen het 'gereformeerde volk' in de Hervormde Kerk, krijgt die groep inderdaad de nodige aandacht. Maar die informatie blijft toch secundair. In de biografie wordt veel werk gemaakt van de publicaties van Visscher. Tenminste tweemaal wordt heel nadrukkelijk opgemerkt, dat de aanleiding tot bijna al zijn geschriften was gelegen in een willen inhaken op actuele situaties en problemen (p. 157 en 211). Gezien deze stelling, die overigens door Wiegeraad aannemelijk wordt gemaakt, komt mij de compositie van het boek echter wat merkwaardig voor. Begonnen wordt met een historisch deel, waarin het levensverhaal van Visscher vanaf zijn geboorte op 12 oktober 1864 te Zwolle tot aan zijn overlijden op 17 mei 1947 te Alkmaar wordt geschetst. Daarna volgt een systematisch deel, waarin op basis van de door Visscher geschreven boeken, brochures en tijdschriftartikelen, maar vooral aan de hand van de collegedictaten uit zijn Utrechtse hoogleraarsperiode een uiteenzetting wordt gegeven van de grondslagen van zijn theologie. In eerste instantie wordt de opbouw van die dictaten als leidraad genomen. In tweede instantie wordt meer thematisch ingegaan op een aantal van Visschers opvattingen op het terrein van de godsdienstwetenschap, de kerk en de rol van de wereldlijke overheid. In een laatste, evaluerend deel - dat overigens slechts één hoofdstuk telt - wordt een aantal punten uit het voorgaande hernomen. Visschers gereformeerd gehalte in theologisch en filosofisch opzicht wordt gewogen. Zijn visie op de Kerk en de Gereformeerde Bond wordt geëvalueerd. Er wordt naar een verklaring gezocht voor zijn politieke gedrag. Zijn culturele en sociaal-etnische belangstelling wordt afgezet tegen de denkbeelden die zijn kerkelijke geestverwanten in deze huldigen. En er wordt ingegaan op zijn theologische en politieke invloed. Deze aanpak, waarmee de auteur meent steeds dieper in het denken van Visscher te kunnen doordringen, heeft als nadeel, dat wij nogal eens met herhalingen wordt geconfronteerd. Het was wellicht zinvoller geweest Visschers publicaties consequent als feit in de levensgeschiedenis te integreren. Dat zou ook meer recht hebben gedaan aan de actualiteitswaarde van veel van die geschriften. De compositie van het boek vertoont veel manco's. Zo wordt onvoldoende aannemelijk gemaakt, waarom aan de controverse tussen Visscher en Woelderink een heel hoofdstuk moest worden gewijd. Dat dit geschil de gemoederen in hervormd-gereformeerde kring bijzonder heeft beziggehouden, wordt niet aangetoond. Het bijzonder hoogleraarschap van Visscher in Utrecht en Leiden, dat een zestal jaren heeft geduurd, wordt daarentegen met een paar regels afgedaan. Fundamenteler nog is, dat de evaluatie van deel III vrijwel geheel stoelt op deel II, gegevens uit deel I figureren daarin nauwelijks meer. Zo had de ongedurigheid als karaktertrek van Visscher ook geïllustreerd kunnen worden aan de hand van de snelle